

Zadeva: 007-9/2016/2

Datum: 22.2.2016

**Ministrstvo za delo, družino, socialne
zadeve in enake možnosti
Direktorat za socialne zadeve
gp.mddsz@gov.si**

Zadeva: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu – mnenje Informacijskega pooblaščenca

Zveza: Vaše zaprosilo za mnenje št. 007-1/2016/45, z dne 12. 2. 2016 ter priloženo gradivo

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju IP) je prejel vaše zaprosilo za posredovanje pripomb k predlaganim spremembam členov 79.č, 110., 111., 112., 113. in 113.a Zakona o socialnem varstvu (v okviru predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu; v nadaljevanju: predlog zakona). Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: ministrstvo) ste, kot navajate, predlog zakona pripravili s ciljem vzpostavitve pravne podlage za obdelavo osebnih podatkov v okviru poskusnega izvajanja (pilotov) storitev in organizacijskih novosti pred dejansko uvedbo takšnih novosti v redno delo na področju socialno varstvenih storitev. Kot izpostavljate, je pred posodabljanjem socialno varstvenih storitev ter uvajanjem novih storitev in organizacijskih novosti v redno delo na področju socialno varstvene dejavnosti takšne novosti treba preveriti v praksi, pri čemer te novosti zajemajo tudi zbiranje osebnih podatkov ter povezovanje zbirk osebnih podatkov, ki v tem trenutku še niso znani. V nadaljevanju vam na podlagi 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 86/04, 113/05, 51/07 in 67/07, v nadaljevanju ZVOP-1) posredujemo mnenje IP z vidika varstva osebnih podatkov.

IP po pregledu predlaganih sprememb Zakona o socialnem varstvu ugotavlja, da gre z vidika obdelave in zbiranja osebnih podatkov fizičnih oseb v okviru socialno varstvene dejavnosti za kompleksna vprašanja, ki se pri opisanem uvajanju novih storitev in organizacijskih novosti lahko nanašajo v prvi vrsti na vzpostavitev novih pravnih okvirov za obdelavo nepredvidenega nabora osebnih podatkov (tudi občutljivih osebnih podatkov) za nove namene izven namenov, ki so že predvideni z zakonom, zelo verjetno pa se nanašajo tudi na uporabo modernih tehnologij, povezovanje zbirk osebnih podatkov (za različne namene), na vprašanje zagotavljanja ustreznega zavarovanja ter pravic posameznikov.

IP uvodoma ugotavlja, da vsakršna obdelava osebnih podatkov na podlagi zakona predstavlja poseg v varstvo osebnih podatkov, ki je samostojna človekova pravica, izvedena iz pravice do zasebnosti in povezana s pravico do osebnega dostojanstva. Vsakršen poseg v človekove pravice mora biti skladen z Ustavo RS in mednarodnimi instrumenti, k spoštovanju katerih se je zavezala Republika Slovenija. Na področju varstva osebnih podatkov in pravice do zasebnosti so to predvsem:

- 17. člen Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah z dne 16. decembra 1966;
- 8. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah št. 5 z dne 4. novembra 1950;
- 8. člen Listine EU o temeljnih pravicah;
- Konvencija o varstvu posameznika glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov Sveta Evrope št. 108 z dne 28. 1. 1981;
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov.

IP v zvezi s tem izpostavlja predvsem potrebo po ustrezni opredelitvi osebnih podatkov, zbirk osebnih podatkov, njihovih upravljavcev in namenov, za katere se bodo na podlagi zakona obdelovali osebni podatki v okviru posameznih postopkov in v zvezi z aktivnostmi pristojnih organov in organizacij ter drugih subjektov, ki v tem delu v tej fazi niso znani (v predlogu zakona je uporabljen izraz »izvajalci poskusnega izvajanja«) in bi jim bile ob sprejemu predloga zakona dejansko vnaprej podeljene določene naloge in pooblastila v okviru bodočega uvajanja novih storitev in organizacijskih novosti. Ustava RS namreč v 2. odstavku 38. člena določa, da zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon.

To po eni strani pomeni, da mora zakon, in ne podzakonski akt izčrpno določiti, kateri osebni podatki so predmet zbiranja in nadaljnje obdelave s strani določenih upravljavcev ter za katere namene, po drugi strani pa to pomeni tudi, da morajo biti z vidika zagotavljanja pravne varnosti in predvidljivosti posegov v zasebnost posameznika v zakonu nabor teh podatkov, njihovi upravljavci ter nameni obdelave ustrezno izčrpno opredeljeni. Ob tem IP na tej podlagi opozarja, da nabora osebnih podatkov, izven tistega, ki je določen z zakonom, torej ni dopustno opredeljavati s podzakonskim aktom.

IP zato izraža zaskrbljenost, saj je namen predlaganih sprememb dejansko podeliti nedoločna pooblastila za obdelavo osebnih podatkov, neznanim upravljavcem, za neznane namene. Ni namreč jasno niti določljivo, kdo vse bi lahko bili »poskusni izvajalci socialno varstvene dejavnosti«, zato izpostavljamonekatere ključne vidike, ki bi jih bilo treba nasloviti v okviru predlaganih sprememb in v tem delu poiskati ustrežnejše rešitve.

V prvi vrsti predlagamo, da se glede uvajanja novih storitev in organizacijskih novosti na področju socialno varstvenih storitev, ki vključujejo nove oblike zbiranja in obdelave osebnih podatkov ali uporabo novih tehnologij **primarno razmisli o predhodni izvedbi celovite presoje vplivov takšnih ukrepov na informacijsko zasebnost in podredno v fazi, ko so ti znani, išče primeren način vzpostavitve pravne podlage za takšne ukrepe.**

Glede na vsebino in naravo zbiranja in obdelave osebnih podatkov, ki jo vsebinsko predstavlja vzpostavitev nove socialno varstvene storitve, ki vključuje tudi nove oblike obdelave osebnih podatkov, je namreč treba te vidike **urediti v prvi vrsti z zakonom, potem ko so vsebina obdelave, upravljavci in namen obdelave znani in ne zaradi 'pospešitve' in poenostavitve uvajanja novih storitev v zakon dodajati vsebinsko praznih določb, ki naj bi služile zgolj kot formalno, ne pa tudi vsebinsko in dejansko opredeljevanje pravne podlage za obdelavo osebnih podatkov. Ob tem opozarjamo, da podzakonski akt v tem smislu lahko predstavlja zgolj izvedbeni predpis, s katerim se uredijo posamezna tehnična vprašanja, ne more pa nadomestiti pravne praznine.**

V zvezi s tem želimo opozoriti, da je treba zato:

1. izčrpno določi zbirke, ki naj bi se povezovale (pod pogojem, da gre res za povezovanje) v okviru novih ukrepov oz. storitev;
2. izčrpno in jasno določitvi namene, za katere naj bi se vzpostavljale nove oz. obdelovalo osebne podatke iz že ostoječih zbirk;
3. jasno opredeli temeljne pojme, kot npr. za kakšne ukrepe oz. storitve gre, kdo so upravičenci, kdo upravljavci ipd.;
4. izčrpno določi zbirke osebnih podatkov, ki jih bo v zvezi z uvedbo novih ukrepov oz. storitev treba vzpostaviti glede na predvideno vsebino posameznih ukrepov oz. storitev;
5. jasno opredeli zahteve glede varstva osebnih podatkov, tako z vidika jasne zamejitve, kdaj gre za osebne podatke, kot tudi z vidika opredelitve izvedbe potrebnih zahtev, ki izhajajo iz ZVOP-1 glede njihovega zavarovanja in morebitne pogodbene obdelave (izhajajoč iz 11. člena ZVOP-1).

IP zato ocenjuje, da bi bilo treba **predlog zakona – v skladu z zgoraj navedenim bodisi bistveno dopolniti in ožje zamejiti, katere oblike poskusnega izvajanja socialno varstvene dejavnosti, s strani katerih izvajalcev, so dopustne z vidika obsega njihovih posegov v zasebnost posameznika in s tem povezane vidike zbiranja in obdelave osebnih podatkov**, česar v skladu z Ustavo RS in ZVOP-1 ni mogoče prepustiti v ureditev v okviru podzakonskega akta bodisi, v kolikor to ni mogoče, opustiti takšne predloge in pristopati k vzpostavljanju zakonske podlage za vsak posamezen ukrep oz. novo storitev posebej.

Za morebitna dodatna vprašanja in pripombe smo vam na voljo.

Lepo vas pozdravljamo ter vam želimo uspešno delo.

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
Informacijska pooblaščenka

Pripravila:

Alenka Jerše, univ. dipl. prav.,
namestnica informacijske pooblaščenke